

„Ouderbezoek”.

Onder dezen titel gaf de heer Westera van Nijverdal een kleine brochure uit. De zaak, waarover het hier gaat, lijkt mij van genoeg belang, er in deze rubriek eens de aandacht op te vestigen.

Met „ouderbezoek” wordt bedoeld een bezoek aan de ouders, te brengen door onderwijzers en onderwijzeressen. Men zou dus even goed van „huisbezoek” kunnen spreken, maar die term heeft nog al een kerkelijke kleur en daarom heeft Westera dien anderen term gekozen. „Doet er niet toe, als we maar weten, wat er mee bedoeld wordt. En dan zullen we ’t wel met den schrijver eens zijn, dat zulk een bezoek nuttig is, dat de ouders er wel op gesteld zijn en dat dan ook de onderwijzer het tot zijn plicht moet rekenen, regelmatig de ouders van zijn leerlingen te bezoeken.

Zeker, menig onderwijzer zal de bedenking opperen, dat hem bij al den drukken arbeid van school- en studiewerk de tijd ontbreekt, maar daarmee is hij niet klaar. Hij moet den tijd vinden. Dan moet er iets anders worden opgeofferd. Wie zijn kinderen wil leeren kennen, moet weten, in welke omgeving ze opgroeien, moet kennis maken met den vader en vooral met de moeder, omdat zij in den arbeid der opvoeding thuis de grootste rol speelt. Wie moeder niet kent, zal vaak tevergeefs trachten de kinderen te leeren kennen.

Moeten de ouders zelf niet bij den onderwijzer komen? Zeker, dat kan ook wel. Bij sommige gelegenheden is dat ook dienstig, maar in den regel komt daar weinig van. Daar kan men moeilijk regelaars in krijgen. ’t Zou den onderwijzer ook vaak heel lastig kunnen zijn. Hij leerde dan trouwens ook nog niet de omgeving van de kinderen kennen.

Wanneer we komen tot de praktische vraag, op welken dag het ouderbezoek bij voorkeur kan worden gebracht, dan meent Westera, dat de Zondag zich daartoe bij voorkeur leent. Zeker, er zullen wel gezinnen zijn, waar men eigenlijk alleen des Zondags terecht kan, maar, mij dunkt, vele bezoeken kunnen ook in de week gebracht worden. Menig onderwijzer, die zelf een gezin heeft, mag ook dien rustdag met gerustheid bij de zijnen doorbrengen. Er is ook wel vaak wat met de ouders te bespreken, als het h.v. gaat over de beroepskeuze van de kinderen, dat zich nu niet bijzonder leent tot een gesprek op den Zondag. Ook daarin mag men de aandacht van de ouders op den Zondag niet neerhalen in den kring van de alledaagsche zorgen. En och, als de meester komt, willen ze toch graag eens over allerlei dingen spreken.

Onderwerpen van gesprek zijn er overigens genoeg. Wanneer ouders en onderwijzers met een hart vol liefde dagelijks arbeiden aan de opvoeding van dezelfde kinderen, zouden ze eigenlijk veel met elkander moeten spreken. Dat zal wederzijds goed werken: De ouders hooren ook nog eens onverwachte dingen van hun kinderen, soms tot hun vreugd, evenwel soms ook tot hun teleurstelling. En even goed komt het voor, dat de onderwijzer door zijn bezoek aan de ouders een geheel anderen kijk op de kinderen krijgt.

Men zij daarom vooral van beide zijden eerlijk en getrouw: de ouders moeten niet al hun best doen, om de minder goede eigenschappen van hun kinderen te verbergen of te vergoelijken en de onderwijzer zoeken niet de ouders te behagen, door de kinderen maar te prijzen boven wat ze verdienen. Dat loopt altijd verkeerd. De teleurstelling later is grooter. Neen, men zegge eerlijk, wat in het belang van de kinderen moet worden geweten. ’t Is natuurlijk geen aangenaam werk, aan de ouders mee te deelen, dat het met hun kinderen niet zoo bijster gaat. Ieder zou liever prijzen. Maar als het niet kan, moeten de ouders dankbaar zijn, dat ze te doen hebben met een man, die hun eerlijk zegt, waar het op staat. Dan kan men samen middelen beramen, om tot beterschap te komen.

Moeten de ouderbezoeken bij reglement aan de onderwijzers worden voorgeschreven? Wel neen, wie door zijn eigen hart niet tot dit werk wordt gedreven, die blijve maar gerust in zijn eigen kamer of in zijn eigen tuintje. Die brengt van dit nutte werk toch niets terecht. Hij zal tot zijn schade in zijn leven ondervinden, dat „wie spaarzaamlijk zaait, ook spaarzaamlijk zal maaien”. Hij blijft een vreemdeling voor zijn kinderen, voor zijn omgeving.

Verkeerd vind ik het, wanneer de onderwijzer alleen bezoeken gaat afleggen, als er onaangename dingen voorgevallen zijn. Dan wordt hij de ongelukshode en de buurt praat er van, dat de meester ergens is binnengegaan. Daar zal wel wat wezen met de jongens!

De zieken krijgen natuurlijk regelmatig bezoek. Daar drijft het belangstellende hart den meester wel heen. Maar zoo krijgen ook de gezonden hun beurt. Dat haalt de band tusschen school en huis nauw aan. En wie er dikwijls nog het meest van profiteert? Dat is de meester, de juffrouw, die de vermeerdering van menschenkennis en kinderkennis als een waardevol kapitaal bij haar verder werk kan gebruiken.

’t Hoop, dat de lezing van Westera's brochure voor menigeen aanleiding mag wezen tot meer,

tot regelmatig huisbezoek. Daar zullen de scholen, de ouders, de kinderen, de onderwijzers wel bij varen.

Gr.

G. MEIMA.

PERS-SCHOUW.

Van een recensie.

Prof. Dr. A. G. Honig heeft nog paa in „De Bazuin” op een minder vriendelijke recensie van Prof. Dr. T. Hoekstra's Gereformeerde Homiletiek gewezen, gelijk deze geschreven was door een modern hoogleraar.

Dezen keer mag men ook eens de aandacht schenken aan wat Prof. Dr. A. J. de Sopper schrijft over de inaugurele rede van Prof. Vollenhoven (Logos en Ratio), de rede, waarmee hij onlangs zijn hoogleraarschap aan de Vrije Universiteit begonnen is. De hoogleraar De Sopper zegt ervan in „Alg. Weekbl. v. Chr. dom en Cultuur”:

Dit is de rede, waarmee de nieuwe hoogleraar in de wijsbegeerte aan de Vrije Universiteit te Amsterdam zijn ambt heeft aanvaard. Hij gaat uit van „het princip der souveriniteit in eigen kring”, en wil, in verband daarmee, dat het antwoord op de kennistheoretische vragen ontleend zal worden aan „de Gereformeerde beginselen”, volgens Art. 2 (van de Statuten der Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag).

Een positief antwoord wordt hier nog niet gegeven. Wel gaat de schrijver in deze oratie na wat er op het gebied van wijsbegeerte en speciaal kennistheorie buiten den „eigen kring” zoal gepraesleerd is. Het resultaat is weinig opwekkend: „de wijsbegeerte van onzen tijd is of levensphilosophie, die vervreemd raakt van iedere bezinning op wetenschappelijke vraagstukken, of ze verloopt in een logistische eenzijdigheid, die de betekenis der wetenschap overdrijft en elke tocht buiten de Heerleuszuilen van het formalistisch waarwater verbiedt”. Hierbij wordt het feit gesignaleerd, dat „de antipathie tegen het tweede standpunt niet zelden de aantrekkelijkheid verhoogt van het eerste, ook voor zulken, die toch, volgens hun Calvinistisch uitgangspunt, beter konden weten”. Deze broeders mogen wel op hun tellen passen. Van het een komt het ander. Als we de slang loslaten, raken we ten slotte alles kwijt. En de eerste stap in verkeerde richting op het gebied der kennistheorie voert op „’t heillooze pad naar den afgrond”. Er blijken in schrijver's „eigen kring” ook senigen te zijn, die neiging vertoonen de „grootste moeilijkheden te ontzeilen” en zich „voorloopen” te verdragen te stellen „met een aanvallen van meer detailistisch werk”. Ik kan het niet beoordeelen. Het is trouwens een interne aangelegenheid van schrijvers kring. Men kan echter als buitenstaander niet anders dan het kloofte woord toepluizen, waarmee deze „voorlichtigsten”, en dat dan zeker niet alleen op het gebied der wijsbegeerte, hier tot de orde worden geroepen.

Was het in het verleden met wijsbegeerte en kennistheorie beter gesteld dan in het heden? Het grootste deel van dit geschrift is gewijd aan het antwoord op deze vraag. Een voor een worden ze geciteerd om voor te komen, de grootste beroemdheden in de geschiedenis van het Westersch wijsgeerig denken, van de oudste Grieken af tot Volkelt en Driesch, N. Hartman en Nuzubidsze, Geyser en Scheler toe. Het is één lange lijdensgeschiedenis van vergissingen, verwarringen, omissies, fouten, verblinding, dwalingen, bij wier ontdekking de schrijver bijwijlen zelf door een huivering overvallen wordt.

Enkele voorbeelden. Onbruikbaar, ja bij uitstek gevaarlijk, is de heele Griekse wijsbegeerte. Ik ben allermint een voorstander van een Grieksch Christendom. Maar als ik dit massieve oordeel lees, dan vraag ik me af of de „volheid des tijds” niet juist op het verkeerde oogenblik ingetreden is, en of het misschien niet onvoldoende veel beter zou geweest zijn als dat gebeurd was in een periode, waarin niet de Griekse taal wereldtaal was, de Griekse taal, noodzakelijkerwijs het voertuig van Griekse begrippen. En als het dan toch Grieksch moest zijn, ware het dan niet veel gelukkiger geweest als Democritus en het Epicureïsme in plaats van Plato en Aristoteles gedomineerd hadden. Het paganisme van het Griekse denken zou dan open en bloot gelegen hebben. Zoals het nu geloopt is, trof het alles even slecht. Door een schoonen schijn misleid, zijn alle apologeten, vroegere en latere patres en de heele scholastiek, zonder dat ze er erg in hadden op het „heilloos pad naar den afgrond” geraakt. Van hetzelfde fatale vergif is ook de nieuwe tijd doortrokken. Calvin is de groote uitzondering. Maar Luther was een theoloog van magere afmetingen: hij „staakte het zuiver theologisch werk nog voor hij het goed en wel had aangevangen”. Wat een Pascal betreft: „hoezeer de kritische Lettres provinciales de bewondering mochten wekken, de positieve Pensées zijn zwak”. Iemand wien ik deze taxatie van Pascal's Pensées meedeelde, vroeg mij of ik ook wist welk cijfer de Heer Vollenhoven in deze orde van grootheden aan zijn oratie toekent. Dat Kant en de na-Kantsche wijsbegeerte afgewezen worden, spreekt vanzelf. De „Phänomenologie” van Husserl e.a. echter, die als ik goed ingelicht ben, in den kring van den schrijver hij sommigen nogal indruk heeft gemaakt, kan evenmin genade vinden. Ze is een bedenkelijke combinatie van twee dwalingen: Hegel en Thomas, en zal dus uitgezuiverd moeten worden.

Het is alles, van Homerus af tot aan de naaststaande beantwoording der kennistheoretische vragen volgens Art. 2 van de eerder genoemde Statuten, hopeeloos geïnfecteerd met paganisme, humanisme, individualisme, rationalisme, idealisme, enz. Ik krijg den indruk, dat de kennistheorie niet alleen niet ligt op het gebied van de gemeene gratie, maar dat ze heel, heel particulier bezit is.

De nieuwe hoogleraar waarschuwt zijn leerlingen tegen de opvatting van Pascal, dat de God van Abraham, Izak en Jacob niet dezelfde is als die der wijs-

geeren en geleerden. Men zou meenen, dat hij zelf een welsprekend betoog gevoerd heeft voor de juistheid dezer stelling. Dat lijkt evenwel alleen maar zoo. Al die z.g. wijsgeeren zijn n.l. eigenlijk geen wijsgeeren. Wijsgeeren zijn alleen zij, die de vragen beantwoorden volgens Art. 2. En dus is de God der wijsgeeren wel degelijk de God van Abraham, Izak en Jacob.

Ik weet natuurlijk nog niet precies, hoe die positieve beantwoording zal uitvallen. Zooveel kan men niettemin op grond van dit geschrift van Prof. Vollenhoven al vaststellen: wie niet stoelt op Calvinistische wortel volgens Art. 2 enz., zal even ver af staan van de specifiek Calvinistische wijsgeerige opvattingen, die deze volgens dat artikel gereed staat af te leiden, als van de specifiek Calvinistische politieke, theologische, kerkelijke opvattingen, die reeds volgens dat artikel afgeleid zijn.

Het valt ietwat tegen, dergelijke recensies te lezen van deze hand. Blijkbaar mogen de menschen van „art. 2” niet wat iedereen mag: tegenover het bestaande en gegevene lels eïgens poneeren. Ieder mag het, behalve wie aan „art. 2” gebonden wil zijn. Men mag wel vrijuit zichzelf als de „groote uitzondering” poneeren, doch niet Calvin, als deze enkele eeuwen lang reeds is nagerekend.

Het blijkt dat Prof. Vollenhoven werk te doen krijgen kan, ook al om tegenover filosofen in Nederland bewijs te leveren, dat de volheid des tijds (die trouwens nog iedereen dag wordt toehereid) niet kan worden aangewezen door de vereerders van den God der wijsgeeren, doch uit den raad van den God van Abraham, Izak en Jacob gekozen is. Deze heeft — krachtens zijn wil tot openbaring — de hongerende wereld over het brood des Levens willen onderwijzen in de taal van de hongerenden zelf. Zoo wordt de keuze van dien tijd juist een kritiek van boven op den denkbaarheid van dien tijd, als men tenminste redeneert niet uit het standpunt van individualistische wijsgeerigheid, doch uit dat der Calvinistische aanvaarding van de idee der „openbaring”. Trouwens, het begrip „volheid des tijds” zelf is alleen te aanvaarden door ieder, die de openbaring laat heerschen over alle wijsgeerige bezinning. Laat „art. 2” los en de „volheid des tijds” wordt tenslotte niet meer dan een onbewezen hypothese.

En ook blijkt dat Prof. Vollenhoven werk te doen krijgen kan, om tegenover enkele lieden, die bij elken in deze landen zijn neus om de deur stekenden filosoof af en toe en om beurten en met dezelfde goedwilligheid zoo één, twee, drie keer college loopen, vol te houden, dat „de eerste stap in verkeerde richting op het gebied der kennistheorie voert op ’t heilloos pad naar den afgrond”. Het kan noodig zijn, vooral sedert er in een zekeren kring aan gereformeerde en Ned. Gereformeerde menschen verteld wordt, dat men tegen Assen moet zijn, niet alleen omdat dr N. D. v. Leeuwen gelijk heeft maar ook omdat dr de Hartog terecht heeft gezegd, dat Barth's optreden in Nederland opnieuw de noodzakelijkheid van een nieuwe bestudeering der kentheoretische vraagstukken ons oplegde. Wij hebben geen bezwaar tegen dezen oproep tot studie, maar verbazen ons alleen maar 'n klein beetje erover, dat men op die manier tegelijk v. Leeuwen en Kant wil oproepen tegen Assen. Het bewijst, dat men vandaag met dr v. Leeuwen zegt: ge kunt Gen. 2 en 3 beoordeelen en verstaan door volkomen langs alle filosofen heen te redeneeren en morgen zegt: ge kunt met uw „oostersch milieu” en uw exegese wel naar huis gaan: we moeten een nieuwe ken-theorie hebben en Assen heeft daarvan niets begrepen en Prof. Ridderbos heeft dat niet aangeraakt en de synode heeft daar geen seconde over nagedacht.

Inderdaad zoo moeten de bezwaardden maar redeneeren. Met één verzuchting in die richting gooien ze niet zoozeer de synodale rapporten als wel alle met groote ingenomenheid begroete brochures van Vox esylvis (dr v. Leeuwen) en meer anderen overboord.

Want het is niet zoo: dat iemand „de slang loslaat” en daarna weer loslaat, doch zoo: dat men het gereformeerde standpunt loslaat en daarom „de slang” — in den zin althans waarin dit tot nu toe bij wie heengingen geblesken is.

En zowel de recensie van prof. de Sopper als de nieuwste uitlatingen van schismatische zijde over de kentheorie, als de door Assen uitgeworpen Hagar, bewijzen, dat men prof. Vollenhoven dankbaar mag zijn voor zijn getuigenis, dat de God van Abraham, Izak en Jakob een andere is dan die der wijsgeeren.

De bezwaren overboord geworpen.

We herinnerden zooveel eraan, dat in de tegen de Asser Synode aageerde pers, als men naar de consequenties der beweringen zoekt, vele bezwaren van eer-tijds grondig verloochend worden. Hetzelfde bewijst in ander verband prof. Kuyper in „De Heraut”. We lezen:

Toen de Synode van Assen Dr Geelkerken schorste om zijn afwijkende opvatting van het Paradijsverhaal en daarna, toen hij aan deze schorsing zich niet onderwerpen wilde, uit zijn ambt ontzette, kwam men met het kerkrechtelijke bezwaar, dat beide, deze schorsing en afzetting, in strijd waren met onze Kerkenorde, en daarom niet als wettig erkend konden worden, zoo dat de Kerkeraad van Amsterdam-Zuid terecht Dr Geelkerken gehandhaafd had. Onze Kerkenorde kende toch het recht om een predikant te schorsen alleen aan den Kerkeraad toe, en het recht om hem af te zetten aan de Classis. De Synode, door dit recht van schorsing en afzetting zelf uit te oefenen, was buiten hare bevoegdheid gegaan. Dogmatisch mocht de Synode gelijk hebben gehad, kerkrechtelijk was ze feil gegaan. Het baatte zelfs niet, wanneer men er op wees, dat onze Nationale Synoden in de 16e en 17e eeuw, die onze Kerkenorde hadden vaaggesteld, deze formalistische opvatting nooit gelukkig hadden, maar wel degelijk tucht hadden uitgeoefend over

ambts-
men
vast-
aan-
am-
In-
hoe-
daar-
Ds-
de-
daar-
men-
het-
sen-
dan-
dit-
toek-
Ds-
Hij-
geld-
schor-
bij-
Da-
meed-
mede-
te-
recht-
niet-
de-
Kerke-
was-
zich-
Dat-
in-
m-
Art-
aan-
onze-
stand-
haat-
recht-
zich-
moes-
die-
Ma-
dat-
des-
van-
de-
weten-
Onze-
necie-
Classis-
natie-
bezw-
Art. 72-
van-
had-
ook-
deze-
enkele-
in-
Zoo-
was-
daarna-
doen-
aan-
zijn-
die-
Wat-
kerke-
ken-
den-
ke-
result-
geen-
Wat-
Ds-
Natu-
Christ-
neem-
beek-
geniet-
ver-
ons-
densch-
Scho-
ons-
vuer-
moedig-
peratun-
vriespu-
ziel: zij-
neus-
lippen-
een-
roo-
Op-
zijn-
op-
nieman-
geen-
waagt-
defing-
volgen-
ters-
staart-
een-
boe-
den-
ave-
die-
beschul-
ieder-
ja-
voor-
Comité-
gen-
niet-
dringen-
zijn-
niet-
wat-
hun-
nu-
hooren-
Schoo-
teekent-
schaduw-
Doch

dat hij zelf
de juist-
leen maar
goen wijs-
agen beand-
d der wijs-
n, zaak en

die posi-
d kan men
rof Vollen-
vinistischer
r af staan
opvattingen,
if te leiden,
eke, theolo-
volgens dat

lezen van
an „art. 2“
nde en ge-
iet, behalve
wel vrijuit
t, doch niet
gerekend.
oen krijgen
ad bewijs te
nog nderen
wezen door
oek uit den
ob gekozen
nbaring
Levens wil-
en zelf. Zoo
ek van bo-
a teminste
dualistische
u aanvaar-
uwens, het
aanvaarden
schen over
en de „vol-
i een onbe-

e doen krij-
ken in deze
of af en toe
id zoo één,
n, dat „de
ed der ken-
I“. Het kan
kring aan
hen verteld
leen omdat
e omdat dr
optreden in
een nieuwe
en ons „op-
oproep tot
n beelje or-
en en Kant
it men van-
en 3 beoor-
ilosophen
et uw „oos-
a gaan: we
Assen heeft
eft dat niet
sonde over

ar redenee-
den ze niet
met groote
ylvis (dr v.

ing „loslaat“
tet gerefor-
— in den
gingen ge-

pper als de
ver de ken-
r, bewijzen,
in voor zijn
v Jakob een

worpen.
te tegen de
r de conse-
n van eer-
bewijst in
We lezen:

en schorste
ndysverhaal
t zich niet
kwam men
deze schor-
kerkenorde,
orden, zoo-
terecht Dr
orde kende
gen alleen
hem af te
r dit recht
lenen, was
isch mocht
thelgk was
inneer men
in de 16e
vastgesteld,
igd hadden,
efend over

ambtsdragers, wanneer deze in leer of leven afwijken; men kleemde zich aan de letter van de Kerkenorde vast. Indien onze kerkelijke vergaderingen zich naar aan die letter hadden gehouden, dan zou men zich aan haar rechtspraak onderworpen hebben.

Intusschen heeft het verder verloop wel getoond, hoe weinig ernstig dit bezwaar was. Want bij de daarop volgende procedures van De van den Brink en De Smelik heeft niet de Synode, maar de Classis, die de zaak te behandelen had, eerst de schorsing en daarna de afzetting uitgesproken. Zelfs indien men aan de Classis op grond van Art. 79 K.O. het recht zou willen ontzeggen een predikant te schorsen, omdat dit recht toekomt aan den Kerkeraad, dan kan er toch geen twijfel over bestaan, dat volgens hetzelfde artikel het recht van afzetting aan de Classis toekomt. Toch hebben noch De van den Brink noch De Smelik zich aan dit afzettingvonnis onderworpen. Bij De van den Brink kon nog als verontschuldiging gelden, dat zijn Kerkeraad in meerderheid noch deze schorsing noch deze afzetting erkennen wilde, maar bij De Smelik was zelfs hiervan geen sprake; de meerderheid van zijn Kerkeraad ging niet met hem mede. En in het protest door de bezwaarde broeders te Tienhoven ingezonden, kwam nu het nieuwe kerkrechtelijk argument voor den dag, dat een Classis geen tucht over een predikant mocht uitoefenen, maar dat de roeping van den Kerkeraad was. Omdat niet de Kerkeraad maar de Classis censuur had uitgesproken, was deze censuur onwettig en behoeft de predikant zich daaraan niet te onderwerpen.

Dat dit nieuwe kerkrechtelijke standpunt lijnrecht in strijd is met onze Kerkenorde is duidelijk, want in Artikel 79 staat juist, dat een Kerkeraad een predikant niet afzetten mag, maar het oordeel daarover aan de Classis toekomt. Het kon echter zijn, dat onze Kerkenorde op dit punt hiërarchisch is, de zelfstandigheid der plaatselijke kerk aan handen legt, haar berooft van een door Christus haar geschonken recht en men daarom weigert aan deze bepaling zich te houden. Niet de Classis, maar de Kerkeraad moest dus tucht over de predikanten uitoefenen en die tucht zou dan wel wettig en geldig zijn.

Maar in Oudenburger doet zich thans het geval voor, dat niet de Classis, maar de Kerkeraad den Dienaar des Woords schorst. Dat dit geschied is op advies van de Classis, verandert aan de zaak niets. Zelfs de meest consequente Independent heeft nooit durven beweren, dat een Classis geen advies mag geven. Onze Kerkenorde laat zelfs geen censuur over gemeenteleden toe zonder dat vooraf advies van de Classis is gevraagd, voordat men tot de excommunicatie overgaat. In dit advies der Classis kan het bezwaar dus niet schuilen. Ook niet daarin, dat naar Art. 79 onzer K.O. de medewerking was gevraagd van een naburige Kerk, want ook aan dezen regel had de Kerkeraad zich gehouden. En toch ziet men ook hier, dat de predikant De Vermeer zich aan deze schorsing niet onderwerpt, maar gesteund door enkele ambtsdragers en een deel der gemeente zich in zijn ambt handhaaft.

Zoo heette het eerst: dat de Synode tucht oefende was onrecht, de Classis had het moeten doen. Toen daarna de Classis het deed: de Classis mag het niet doen, de macht om tucht te oefenen komt alleen aan den Kerkeraad toe. En toen nu de Kerkeraad zijn predikant schorst, stoorde men zich ook aan die schorsing niet.

Wat blijft er nu van het zoo breed uitgemeten kerkrechtelijk bezwaar over? Zelfs wanneer onze Kerkenorde weg bewaarden, die volgens deze bezwaarden kerkrechtelijk alleen de juiste zou wezen, is het resultaat precies hetzelfde. Men onderwerpt zich aan geen kerkelijk oordeel, zelfs niet van den Kerkeraad. Wat bestaat is het eigen oordeel alleen.

Wat Scrooge leert en niet leert. De P. Deddens schrijft in de „Geref. Kh. v. Rijswijk“:

Natuurlijk, lezer, kent ge Scrooge, uit Dickens' Christmas Carol, het Kerstlied in proza. Onwillekeurig neemt ge in deze donkere December-dagen dit klassieke boekje in een verloren oogblik weer ter hand om te genieten van de bijzonder fijne teekening, die de schrijver ons van den eenzamen, vrekkingen, gemelijken Londenschen koopman ontwerpt.

Scrooge — de kou komt ons tegemoet, als Dickens ons hem voorstelt. Daar staat hij: hard en scherp als vuursteen, waaruit het staal nooit één vonk van edelmoedigheid had kunnen te voorschijn roepen. De temperatuur van zijn innerlijk leven is gedaald beneden het vriespunt, en zijn gelaat is de trouwe spiegel van zijn ziel: zijn trekken zijn verstijfd, de kou heeft zijn spitse neus samengeknepen, zijn oogen rood en zijn dunne lippen blauw gekleurd, zijn stem heeft het geluid van een roestigen sleutel, die in het slot wordt omgedraaid. Op zijn hoofd een vorstig wit, zijn hoven zijn oogen, op zijn scherp geteekende kin. Hij gaat over straat, niemand spreekt hem in 't voorbijgaan vriendelijk aan, geen bedelaar houdt voor hem de hand op, geen kind waagt het hem te vragen, hoe laat het is, geen vreemdeling verlangt van hem eenige inlichting over den te volgen weg. De honden der blinden trekken hun meesters bij zijn nadering ter zijde en kwispelen met hun staart, alsof ze zeggen wilden: geen oog is beter dan een boos oog, sombere sinjeur! Hij zit op zijn kantoor, den avond voor Kerstmis en hij snauwt zijn neef af, die hem tegen den volgende dag te eten vraagt, hij beschuldigt zijn armen klerk van diefstal, omdat deze ieder jaar op 25 December vrijaf wil hebben en toch voor dien dag zijn loon begeert, en de heeren van het Comité, dat Kerstgaven inzamelde voor de armen, krijgen niet slechts nul op 't request, maar op hun aandringen informeert hij, of er geen gevangenen meer zijn en armhuizen en of de tredmolen en de armenwet niet meer in werking zijn. „Ja? O, ik was bang, door wat u zooveel gezegd hebt, dat 't een of ander hen in hun nuttigen loop had gestoord. Ik ben heel blij te hooren, dat dit niet het geval is.“

Scrooge — 't mag waar zijn, dat Dickens altijd typen teekent, niet zonder overdrijving, maar viel Scrooge's schaduw nooit over ons pad?

Doch hoeveel is van hem te leeren!

Want hij blijft de oude Scrooge niet. In den Kerstmisnacht verschijnt hem zijn oude, voor 7 jaar gestorven compagnon, Jacob Marley, bij zijn leven even gierig en schrauberig als hij zelf. Een spookverschijning. Scrooge kan door hem heen zien en nu blijkt het hem waar te zijn, wat bij Marley's leven van hem verteld werd: zijn oude partner heeft geen ingewanden (geen hart, geen medelijden). Scrooge kan dwars door hem heen zien, zoodat hij duidelijk de twee knopen van Marley's jas aan den achterkant kan waarnemen. 't Is Marley in zijn gewone kleeren en hij heeft een opgevuwen zakdoek om zijn hoofd, maar, als hij die losknoot, valt zijn onderkaak laag op de borst. 't Is Marley, maar die nu als gebodene de straf voor zijn verleden draagt: een lange kelen is als een staart om hem heengewonden, en de kelen bestaan uit geldkisten, sleutels, hangsloten, groothoeken, neten en zware beuzen, uit staal gedreven. De verschijning spreekt: „O, gebonden en dubbelgeboorde gevangene... Niet te weten, dat geen eeuwigheid van berouw kan vergoeden de misbruikte kansen van het leven! Zoo was ook ik eens! Zoo was ik!“

„Maar je waart toch altijd een goed zakenman, Jacob!“

„Zaken?“ riep de verschijning handenwringend. „De menscheid was mijn zaak, het gemeenbest was mijn zaak: liefdadigheid, barmhartigheid, medelijden, welwillendheid, waren mijn zaken. Mijn handelszaak was maar een druppel water in den uitgebreiden oceaan van mijn zaken!“

En dan komen, na Marley, de drie geesten van het verleden, het heden en de toekomst; zij toonen Scrooge wat hij was, wat hij mist, wat hij eens zijn zal: een arme doode, die onbetreurd daalt in zijn graf...

Als hij ontwaakt, is Scrooge de oude Scrooge niet meer. Die Kerstmisnacht heeft wonderen aan hem gedaan. Hij is eenvoudig niet meer te herkennen. Hij maakt zich vrienden, hij doet wel, waar hij kan, hij wordt den armen tot een vader. Scrooge gaat verstaan, wat leven is.

Ja, van Scrooge is veel te leeren.

Hij leert ons, dat niemand zichzelf mag leven, dat de mensch armer wordt, naarmate het egoïsme bevreemding zoekt, dat de gierige een levend doode gelijk wordt. Maar hij leert ook, dat de mensch kan veranderen, dat lang sluimerende edeler beseffen nog kunnen ontwaken, dat ook van den schijnbaar onverbeterlijke, de hoop niet moet vluchten. Hij leert ons, dat wij er zijn om anderen, dat menscheit zijn beteekent deel-nemen, dat geven rijk maakt en weldoen wil zeggen: genieten.

Zeker, hij leert ons veel, de oude Scrooge.

Eén ding leert hij ons echter niet.

Hij leert ons niet: het ware beginsel der liefdadigheid.

Hij leert ons niet, om wiens wil wij gaarne geven.

Want wij geven niet eerst om der menschen wil, wij geven om Christus' wil.

In de geschiedenis van Scrooge wordt één figuur gemist.

Het is de Christus.

Scrooge is veranderd en mensch geworden, maar de ware mensch is hij niet — van wedergeboorte naar den zin der Schrift valt hier de sprake niet.

Daarom ziet hij in 't eind enkel der menschen elende — meer niet.

Lezer, gij ziet toch meer? Ja, leer wel uit Scrooge's geschiedenis, dat uw handelszaak niet alles is in den onmetelijken oceaan van uw zaken. Doch, als gij de behoeften met hun nooden voor u ziet, zie dan toe, wie achter hen staat. Het is Jezus. Hij vraagt: Wilt gij om Mijns Naams wil voor hen zorg dragen?

Laat ons antwoord maar kort zijn.

Laat het maar wezen: Om Uws Naams wil, Heere. Dat is het rechte beginsel onzer liefdadigheid.

Als het heilige ernst was...

Zooals men weet, zingt ook „De Wekker“ af en toe mee in het lied, waarvan het refrein luidt: niet Assen. We lezen:

De Synode zegt te staan voor de letterlijke opvatting der Heilige Schrift, omdat... zij een rapport schreef over Genesis 2 en 3. Maar wanneer een man als Dr Wielenga de Synode vraagt, hoe zij dan denkt over Genesis 1, dat door onderscheidene voormannen in de Geref. Kerken wordt aangerand in zijn letterlijke beteekenis, dan wordt hij en anderen met hem van de deur gewezen met het kille antwoord: „niet aan de orde“. Wie zulk een dood formalisme huldigt, moet niet zoo groot woord in dien lande voeren van op te komen voor het onverzwakt handhaven van Gods Woord. Wanneer het deze Synode heilige ernst was, waarom dan nu geen buitengewone Synode voor Genesis 1. Of is dit hoofdstuk die moeite niet waard? Of zijn er geen aanwijzingen te over, die er op aandringen, dat de Synode zich ook op dit punt eens klaar en duidelijk uitspreke.

Docent v. d. Schuit speelt wat gemakkelijk met vuur. Als men in een proces, dat over een bepaalde zaak handelt, den eisch stelt, dat alle kwesties, die in den loop der procedure naar voren treden, grondig zullen behandeld worden, zonder dat ze in geding gebracht zijn door een aanklager of iemand, die een gravamen indient, dan is het einde niet te overzien.

Docent v. d. Schuit komt nu den eisch stellen: Genesis 1, ook al was 't niet aan de orde.

Maar als dat gebeurde, dan kon een ander zeggen: en nu Openbaring 20. Men weet, dat onder hen die tegen Assen referaten hielden, ook op dat hoofdstuk gewezen werd. En dan ook Openbaring XX gaan behandelen? En als dat klaar is — dan over Jeremia spreken? En over alles en nog wat, wat men te pas brengt in de debatten?

Het is erg gemakkelijk gezegd. Maar de Chr. Geref. broeders zelf schuiven alles van hun synodale tafel af, wat hun wat lastig blijkt. Zelfs al is het officieel aan de orde gesteld.

Wij kunnen docent v. d. Schuit troosten. Met klem is in de tegen Assen protesteerende kringen gewezen op Openbaring 20. Misschien dat de Chr. Geref. kerk de

kans krijgt, daarover te handelen. Want de Berkhoff schijnt daarover te willen schrijven in een zin, die niet goed schijnt te zijn naar het oordeel van enkele Chr. Geref. voormannen. Men smeekt hem nu echter al zoo'n beelje, zich rustig te houden. Waarom? Waarom, als deze begeerte om haastelijk alles wat zoo wel eens aan de orde komt, radicaal af te handelen, „heilge ernst was“? Laat men ginds nu eens zijn „Schriftbeschouwing“ afmaken; ook ten aanzien van Openb. XX! Dat wilden sommigen even hard, als docent v. d. S. een synode wil — teminste als hij geen lid is — over Genesis 1.

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Delft (vac. K. Schilder): S. W. Bos te Dokkum en A. L. Bouma te Wanseevert.

Franker: J. H. Meulenman te Hoogezand en S. J. Popma te Engwierum.

Zuiden: J. Lustigheid te Uithuizermeeden en H. v. d. Zanden te Wageningen.

Beroepen te:

Ede: C. v. d. Woude te Gornislijk.

Enschede en Zierikzee: D. Ringnalda Jr te Leimuiden.

Billegersberg—Stratweg (2e maal): D. J. Courtois te Brussel.

Hilversum (2e vacature): W. H. den Houting te Huizen en H. A. Munnik te Zwolle.

Middel (vac. Dr. Thys): P. Deddens te Rijswijk (Z.-H.).

Pasens o.a.: H. de Jong te Boerakker.

Aangenomen naar:

Emmen: J. H. Binnema te Kijfswindwer.

Heemstede: Dr. J. H. Davinck te Hilversum.

Bedankt voor:

Hilgaard: W. H. v. d. Vegt te Drachtster Compagnie.

Intrede te:

Bierum: G. Wiersma. Tekst: Jak. 1:21b.

Afscheid van:

Leeuwarden: H. S. Bouma. Tekst: Jes. 59:21.

Wommels: A. B. W. M. Kok. Tekst: 1. Cor. 2:1-5.

In de op 7 dezer gehouden vergadering der Classis Haarlem, werd besloten de W. E. van Duin uit het ambt te ontsetten, op grond van valsche leer, naar art. 29-30 K.O.

De A. Pos. De missionaire predikant van de Geref. Kerk van Amsterdam, Dr. A. Pos, heeft een paar maanden geleden een verzoek ingediend om in 1907 niet vertoef naar Holland te mogen komen.

Op dat verzoek heeft de Kerkeraad van Amsterdam gunstig bescikt. De Pos zal bij leven en welzijn in Juli a.s. van Java vertrekken en hoopt in het midden van Augustus in Holland aan te komen.

De C. van Reenen. De C. van Reenen, predikant te Ugelow—Sibley (Noord-Amerika), die het beroep naar de Geref. Kerk van Woerden aannam, zal zich, alvorens in den dienst des Woords te worden bevestigd, hebben te onderwerpen aan een colloquium doctum. Het onderzoek zou zich dan hoofdzakelijk bepalen tot de vakken Dogmatiek en Exegese.

Een woord van vermaan. In de morgengodsdienst-oefening der Geref. Kerk te Velsen, werd door den predikant Dr. J. D. Boerkoel namens den Kerkeraad een woord van vermaan voorgelezen in verband met de toename van het aantal godswonen huwelijken en de toename der losheid van zeden. Medegedeeld werd, dat door den Kerkeraad besloten was, dat voortaan schuldbelijdenis niet alleen meer voor den Kerkeraad, doch in 't openbaar in het midden der gemeente behoort te geschieden.

De Kerkeraad der Geref. Kerk van Amsterdam besloot op 16 December a.s. des avonds in de Keizersgrachtkerk een vergadering te beleggen, waarin hardacht zal worden hoe 40 jaar geleden door den Kerkeraad de handen zijn verbonden, welke de Kerk aan de in 1816 gestichte organisatie verbonden.

CHR. GEREFORMEERDE KERK.

Tweetal te:

Maarssen: A. H. Hilbers te Enschedé en Joh. v. d. Vegt te Doornburg.

Beroepen te:

Amsterdam-Oost: J. I. de Vries te Bijnburg.

Broek o. Akkerwoude: W. Hendriksen te Ede (Gbl.).

Maassluis: B. v. d. Berg te Helder.

Intrede te:

Franker: M. Holtrop. Tekst: Luc. 5:5b.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Tweetal te:

Gravenhage: M. Hofman te Krabbendijke en H. A. Minderman te Lisse.

Beroepen te:

Leiden: H. Kievit te Veendam.

Bedankt voor:

Scherpenisse: H. Kievit te Veendam.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Burum o.a.: E. P. Okken te Eexta (Gr.).

Elburg: J. H. Th. Rappard te Barneveld.

Feijenoord (vac. W. Voors): G. B. Westenburg te Beverwijk.

Putten o. d. Veluwe: P. Kijftenbelt te Feijenoord.

Serooskerke: cand. A. H. Hollenans te Amsterdam.

Vierliet: A. Veldkamp te Dongjum.

Wommels o.a.: H. J. Engelkes te Haarloo.

Aangenomen naar:

Dantumawoude (toez.): Th. Hettenga te Hindeloopen.

Langerak bez. de Lek: cand. H. G. v. d. Hoek te Bithoven.

Luthera-Sittard: H. F. de Pui te Cadzand.

Saxbierum: J. Nauta te Katwijk aan Zee.

Westzaan: W. C. Reddingius te Oost-Vlieland.

Bedankt voor:

Mijdsrecht: I. Kievit te Baarn.

Uitwijk o.a.: cand. J. de Wit, hulppr. te Heemstede.

Rijssen: J. J. Timmer te Ermelo.

Terkaple o.a.: A. C. v. Uchelen te Paesens.

Wildervank: W. C. Reddingius te Oost-Vlieland.

Afscheid van:

Dantumawoude: J. A. Steenbeek. Tekst 2 Tim. 3:14.